

Ronde tafelgesprek 1

Steden zonder pesticiden

Avant-garde die andere spelers kunnen inspireren voor een duurzame stedelijke ontwikkeling

Deelnemers :

Dan Slotmakers – Vlaams Gewest
 Denis Godeaux (Point focal pesticides et environnement) voor de Waalse overheid en
 Frédéric Jomaux (Pôle wallon de gestion différenciée) – Waals Gewest
 Manuela de Vaulx de Champion – Brussels Gewest

Overheid : Vertegenwoordigers van de Gemeenten en het maatschappelijk middenveld

Voorstelling van de sprekers, met inbegrip van wat de regionale overheid aan de Gemeenten voorstelt om over te schakelen op 0 pesticiden en tevens de problemen ondervonden door de gemeenten die misbruik zouden willen maken van de afwijkingen of werkelijk moeite hebben om over te schakelen naar 0 pesticiden. De video's van de individuele voorstellingen zijn beschikbaar op: <http://www.pesticide-free-towns.info/>

Debat : Vragen – antwoorden

De EU-richtlijn over het duurzaam gebruik van pesticiden dekt hoofdzakelijk gewasbeschermingsmiddelen, maar dekt de toepassing van deze richtlijn door de lidstaten ook de biociden in de openbare ruimten?

Pesticiden omvatten twee productcategorieën:

- Gewasbeschermingsmiddelen die aangewend worden ter bescherming van de gewassen tegen ziekten en insecten en om onkruid te bestrijden.
- Biociden pesticiden die gebruikt worden tegen ratten en ander ongedierte.

Op EU niveau, de richtlijn over het duurzaam gebruik van pesticiden alleen dekt gewasbeschermingsmiddelen.

Op federaal niveau wordt ook actie ondernomen tegen biociden.

In daarentegen, worden biociden niet in aanmerking genomen.

In het Wallonië en in het Brusselse Gewest worden enkel gewasbeschermingsmiddelen producten in aanmerking genomen, want de richtlijn dekt de biociden niet, zelfs al zal het kader later waarschijnlijk uitgebreid worden tot biociden.

In Vlaanderen dekt de term pesticide zowel de biociden als de fyto-sanitaire producten en de Vlaamse wetgeving slaat op beide categorieën.

Wat is de kost van de mechanische en thermische uitrustingen en zijn er verdelers in Europa?

De kost van de machines varieert sterk. Deze kan gaan van 150 tot 150.000 euro. In het algemeen denkt men eerst samen met de gemeenten na hoe de ruimten waar het onkruid verwijderd moet worden, verminderd kunnen worden. Zo kunnen de wegbedekkingen veranderd worden, zoals de met gras bezaaide zones. Vervolgens gaat men dan pas over tot de keuze van de machines.

Elke gemeente is verschillend en zal haar voorkeur hebben op het vlak van machines. Op de verkeersweg wordt vaak geopteerd voor mechanische machines omdat deze sneller werken. In kleinere en minder toegankelijke ruimten geeft men de voorkeur aan thermische machines die doeltreffender zijn. Zowel in Wallonië als in Vlaanderen zijn er verdelers voor alle technische machines. Wat thermische machines betreft, bestaat er warm water, warm schuim, de open vlam, de infraroodbestraling, warme lucht enz. Bij mechanische machines maakt men gebruik van onder andere allerlei soorten borstels (metaal of nylon), en andere mechanische systemen voor kiezels stegen.

Het grootste euvel voor de gemeenten blijft de prijs van de machines en de manier waarop deze gekozen worden. Wallonië levert geen bijstand bij de aankoop van de machines. Deze wordt soms wel door de provincies geboden.

De spoorwegondernemingen zijn de grootste gebruikers van pesticiden buiten die agrarische sector in meerdere lidstaten. Hoe beheert u het gebruik van pesticiden door de spoorwegmaatschappijen in België?

In Vlaanderen vormen de spoorwegen nog steeds een probleem. De spoorwegmaatschappijen zijn de grootste gebruikers van pesticiden in het Vlaamse Gewest. De spoorwegmaatschappijen besloten om veiligheidsredenen, pesticiden te gebruiken vanwege de planten, de dieren en het afval dat op de sporen wordt gegooid.

De veiligheidsstroken langs de sporen worden ook bespoten. Een strooitrein (besproeiing) spoort via infraroodbestraling de beplanting op en zet het strooimechanisme in werking. Indien de techniek goed werkt, worden slecht gesitueerde planten doeltreffend vernietigd. Indien de trein echter over een waterloop, een brug of een overweg passeert waar zich mensen kunnen bevinden, blijft hij verder strooien.

In het Brusselse Gewest bestaat en Wallonië er op dit ogenblik geen mogelijke afwijking op de reglementering rond spoorwegen, maar de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (infrabel) moet veiligheidsproblemen op het vlak van ballasten, alsook de signalisatieborden en de dienstsporen het hoofd bieden. Dit zou met het besluit toepassingsplan moeten opgelost worden in het Brusselse Gewest. In Wallonië, is er op dit moment verdraagzaamheid van toepassingen van pesticiden op ballasten en veiligheidsporen. Het GPS systeem gebruikt om te strooien kan de risicogebieden opsporen (zoals waterlopen, een brug of een spoorwegovergang) en het sproeien onderbreken.

Gebruiken de Belgische Gemeenten de omschakeling naar de “0 pesticiden” om het toerisme te bevorderen?

De communicatie en de bewustmaking zijn heel belangrijke punten voor de uitvoering van de richtlijn, voornamelijk op lokaal niveau bij de burgers. In Wallonië is de “Week zonder pesticiden” een communicatie-instrument over het verschijnsel, ook voor de gebruikers ervan. Op dit moment behelst de ordonnantie van het Brusselse Gewest vooral de openbare beheerders, terwijl men het publiek begint te sensibiliseren.

Vlaanderen organiseert evenementen om het publiek bewust te maken. Bij het laatste evenement werden wandelingen georganiseerd zodat de eigenaars van tuinen het verband zien tussen het gebruik van pesticiden in hun tuin en de vergaarbakken van drinkbaar water.

De kringloopeconomie is ook een kans om over het onderwerp te berichten : men geeft prioriteit aan korte kringlopen en men geeft gronden vrij voor collectieve moestuinen, op voorwaarde dat de mensen geen pesticiden gebruiken.

Tenslotte geeft het Natuurplan de voorkeur aan de biodiversiteit, ofwel aan het beheer zonder pesticiden en maakt het mogelijk de hele bevolking te sensibiliseren.

Kost de omschakeling naar het gebruik van alternatieve methodes, in plaats van pesticiden, de steden meer?

De kostprijs is in Vlaanderen een argument dat ingeroepen kan worden om een afwijking te krijgen. Deze kost moet heel goed gerechtvaardigd worden. Maar deze argument kan niet gebruikt worden in beschermde gebieden voor drinkwater productie. Vlaanderen heeft de gemeenten een overgangperiode van tien jaar toegekend. De gemeenten hebben in principe dus tien jaar gehad om op te houden pesticiden te gebruiken en een nieuw beheer in te stellen. In feite lopen de meningen uiteen over de kost van het beheer zonder pesticiden. Bepaalde gemeenten zeggen dat het beheer zonder pesticiden kost niet meet en aanderen dat het kost vijf keer zoveel.

Bestaan er alternatieven voor alle pesticiden?

Een vertegenwoordiger van de Stad Luik legt uit dat hij goed begrepen heeft wat er op het spel staat inzake onkruid, maar dat ze een groot probleem het hoofd moeten bieden wat betreft de Japanse duizendknoop die op de webstek van de stad op chemische wijze wordt behandeld. Desondanks blijft ze zich verspreiden, met name door het aanbrengen van verontreinigde grond op het grondgebied van de stad. Tot nu toe werd echter geen enkel alternatief gevonden. Bestaan er andere oplossingen?

De Waalse overheid heeft de doelstelling vastgelegd op 0 fyto tegen 1 juni 2019 voor de uitbaters van openbare ruimten, maar er zijn verschillende uitzonderingen betreffende drie soorten distels, twee soorten rumex die problematisch zijn voor de landbouwers en de invasieve exotische soorten. Het is dus mogelijk om deze verder te blijven behandelen met onkruidverdelgingsmiddelen als laatste toevlucht indien er geen niet-chemische oplossingen voorhanden zijn, zoals dit voor bepaalde soorten het geval is zoals de Japanse duizendknoop.

De internationale vereniging van ondernemingen voor biocontrole (IBMA) vraagt of het gebruik van pesticiden nog nodig is op sportterreinen. Er bestaan uitstekende oplossingen om de paddenstoelen op het gazon te controleren en de aardappelcysteaaltjes die het bos overwoekeren. Er bestaan mensen die heel goed de voetbal-, golf- en rugbyterreinen beheren zonder pesticiden en er zijn talrijke voorbeelden van het beheer zonder pesticiden van de sportterreinen in heel Europa waarover wij ons moeten inlichten.

De toepassing van pesticiden op sportterreinen is al verboden sinds 1984 in het Waalse Gewest, maar dit verbod wordt vaak door de uitbaters met de voeten getreden. Ze wordt bevestigd door de kaderrichtlijn. Er bestaan alternatieve niet-chemische oplossingen en de uitbaters dienen gesensibiliseerd te worden en informatie dient verstrekt te worden.

Het is cruciaal de technische opleiding over de alternatieven van het personeel te organiseren, maar kan de aangewende begroting om chemische pesticiden aan te kopen niet eerder gebruikt worden voor de opleiding?

De uitbater van het Josaphatpark te Schaarbeek spreekt over het opleidingsprobleem van tuiniers inzake het gedifferentieerd beheer op het terrein. Ze maken sinds 2004 geen gebruik meer van pesticiden, noch van bladblazers die door heksenbezems werden vervangen, wat heel goed werkt.

Het Brusselse Gewest organiseerde in 2013 een openbare enquête en alle gemeenten antwoordden dat ze nood hadden aan hulp voor de opleiding. Op dit moment wordt echter geen enkele hulp verschaft. Het Gewest probeert enkel een pool voor gedifferentieerd beheer op te richten.